

UDK 336.717.1

Izvorni znanstveni članak

Prof. dr. sc. Petar Proklin*

Mr. sc. Marina Proklin**

LIKVIDNOST I SOLVENTNOST PODUZETNIKA KAO PODRŠKA POSLOVNOJ IZVRSNOSTI

Nema kod poduzetnika odluke koja u isto vrijeme nije odluka u pozitivnom ili negativnom smislu i koja ne dotiče pitanje likvidnosti i solventnosti poduzetnika. Isto tako i svaka odluka koja umanjuje ili povećava likvidnost i solventnost, ima za posljedicu određeni učinak na cjelokupno poslovanje poduzetnika.

Likvidnost poduzetnika je sposobnost njegove nenovčane imovine da se u relativno kratkom roku i bez gubitaka pretvori u gotov novac.

Solventnost poduzetnika je njegova sposobnost da raspoloživim novcem podmiri sve svoje dospjele dugove u rokovima njihova dospijeca.

Ključne riječi: analiza, likvidnost, nelikvidnost, solventnost, insolventnost, poduzetnik, koeficijent obrtanja, novčana točka pokrića.

"Gospodarski položaj poduzetnika utoliko je zdraviji, ukoliko su mu imovinske vrijednosti likvidnije. Likvidnost se povećava s porastom upotrebe imovinskih vrijednosti u vidu obrtne imovine koju je lako imati pri ruci i na raspolaganju, nasuprot njihovoj upotrebi u investicijskoj imovini; likvidnost se upravlja prema stupnju dospjelosti dugova."

(Gerstner, P.)¹

1. UVOD

Iz rečenog slijedi da se smisao stavlja u pitanje kada je riječ o **likvidnosti i solventnosti poduzetnika**. U ovom razmišljanju treba svratiti pažnju na primjerenu Gerstnerovu **precizaciju**, poglavito, likvidnosti a zatim i solventnosti poduzetnika. Bjelodano, **nema kod poduzetnika odluke** koja u isto vrijeme nije odluka koja u pozitivnom ili negativnom smislu ne dotiče pitanje likvidnosti poduzetnika. Isto tako i svaka odluka koja umanjuje ili povećava likvidnost, ima za posljedicu određeni učinak na cjelokupno **poslovanje poduzetnika**.

Bjelodano, naslov izlaganja posve je običan. Međutim, **on u sebi krije** određene nedorečenosti koje se mogu spoznati samo pomnom analizom nekih pojmova. Zapravo, **nisu rijetki slučajevi** u kojima se ne razlikuje pojam "likvidnost" od pojma "solventnost".

2. POJMOVNO ODREĐENJE LIKVIDNOSTI I SOLVENTNOSTI

Općenito u gospodarskoj teoriji i praksi, ne samo u našoj, nerijetko se **poistovjećuju pojmovi** "likvidnost" i "solventnost". Nerijetko, sredstva komunikacije – svi mediji – usmeni i pismeni zamjenjuju pojmove: "/ne/likvidnost" i "/in/solven-

* Ekonomski fakultet u Osijeku

**Financijska agencija Regionalni centar Osijek

¹ Gerstner, P., Analiza bilance, Berlin, na Uskrs 1933., str. 417.

tnost.² U svakodnevnoj komunikaciji, **svjedoci smo**, da je "likvidnost" gotovo potisnula "solventnost". Bjelodano, govori se o likvidnosti poduzetnika mada se pritom misli na njegovu solventnost.

Navest ćemo nekoliko takvih izraza i riječi!

2.1. Različita poimanja likvidnosti i nelikvidnosti

U našoj gospodarskoj zbilji **najčešće** se pod pojmom likvidnosti (Liquidität) podrazumijeva **spособnost poduzetnika da u rokovima plaća svoje dugove**. Izriekom upozoravamo da **to nije točno!**

Ne zalazeći mnogo u razlike koje vladaju među autorima, **ovdje je riječ**, u odnosu na iznesenu netočnost, **o solventnosti poduzetnika**.

Nakon ove kratke refleksije, podimo redom.

Prema Klaiću,³ riječ "likvidnost" latinskog je podrijetla i znači: "...pokretnost; lakoća realizacije; mijenjanje u gotov novac." On upućuje na riječ "likvidan".⁴

Kada se narečene riječi upotrijebe u motrenju funkcioniranja poduzetnika, **likvidnost znači sposobnost poduzetnika da u svako vrijeme slobodno raspoláže svim svojim posjedovnim dobrima** (resursima) **odnosno imovinom**.

I dalje, nalazimo još bolju precizaciju!

S tim u svezi, riječ "likvidan", latinskog je podrijetla, "(liquidus)", a znači: "1. tekući (isp. likvidan); 2. dospio (npr. mjenica, ček)." I dalje, Klaić, u ozačaju trgovačkog poslovanja, za riječ "likvidan" kaže da je to: "... jasan, čist, siguran bez plaćevnih teškoća (likvidna bilanca)".⁵

Prema tome, **likvidnost poduzetnika treba shvatiti kao njegovom gospodarskom slobodom koju treba osigurati dugoročnim poduzetničkim**

odlukama. Za likvidnost ili nelikvidnost poduzetnika od posebne su važnosti poduzetničke odluke o uspostavljanju **pravilnog odnosa između kratkotrajnih posjedovnih dobara odnosno imovine i njezinih izvora**.

S tim u svezi, nalazimo i ovakvo motrište. Anthony i Reece pod likvidnošću poduzetnika podrazumijevaju: "... sposobnost poduzeća da podmiruje svoje tekuće obveze."⁶

S tim u svezi, promotrimo još i ovo motrište.

Davne 1937. godine, kada govori o likvidnosti, Kohn pod "likviditetom" podrazumijeva: "... svojstvo imovine odnosno njezinih pojedinih dijelova, da se mogu brzo i bez većih gubitaka pretvoriti u gotov novac..."⁷

Uzmimo jedan analogan pojam, nakon 58 godina – skoro potpuno identičan – pod pojmom likvidnosti u Ekonomskom leksikonu nalazimo da je to: "... svojstvo imovine, ili njezinih dijelova, da se mogu brzo i bez gubitaka pretvoriti u gotov novac..."⁸

Navest ćemo još jedan: "Likvidnost poduzeća znači sposobnost poduzeća da u svako vrijeme slobodno raspoláže svim svojim sredstvima." I dalje: "Likvidnost treba shvatiti ekonomskom slobodom poduzeća, slobodom akcije i slobodom odabiranja najpovoljnijih rješenja."⁹

Mi se ne bismo htjeli ovdje izravno više upuštati u daljnja poimanja likvidnosti, nego bismo htjeli naposljetku dati odgovor na krucijalno pitanje:

Što je likvidnost poduzetnika?

Iz svega predašnjeg, mi stojimo, naposljetku uz sljedeću pojmovnu definiciju:

Likvidnost poduzetnika je sposobnost njegove nenovčane imovine da se u relativno kratkome roku i bez gubitaka pretvori u gotov novac.

² Proklin, P., Hrvatski računovodstveni jezik – čežnja ili potreba, Hrvatski odbor za računovodstvo i računovodstvene standarde, RAČUNOVODSTVO, FINANCIJSKO IZVJEŠĆIVANJE, REVIZIJA, POREZI, TRŽIŠTE KAPITALA PREMA NOVIM RJEŠENJIMA OD 1.1.1999. GODINE, Zagreb, 1999., str. 105.

³ Klaić, B., Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod MH Zagreb, 1978., str. 806.

⁴ U istom djelu.

⁵ U istom djelu.

⁶ Anthony R., Reece J. RAČUNOVODSTVO Financijsko i upravljačko računovodstvo, Naslov izvornika ACCOUNTING PRINCIPLES, RRiF Plus, Zagreb, 2004., str. 294.

⁷ Kohn F., Trgovački i pravni leksikon, Tisak građanske tiskare k.d. u Osijeku, 1937., str. 390.

⁸ Ekonomski leksikon, Leksikografski zavod "Miroslav Krleža" i Masmedia, Zagreb, 1995., str. 458.

⁹ Braut R., Ekonomska analiza poslovanja poduzeća, II. dio, skripta, Visoka privredna škola u Zagrebu, Zagreb, 1967., str. 255.

I tu dolazimo do bitne spoznaje: ispravnije je govoriti o **likvidnosti poduzetnika nego o likvidnosti njegove imovine.**

Suprotno od riječi "likvidan" Klaić bilježi riječ "nelikvidan", što znači: "... koji se ne podaje likvidaciji, prodaji, realizaciji na tržištu; koji ima poteškoća u pogledu plaćanja svojih obveza." I dalje, "... nelikvidno potraživanje – potraživanje koje nije lako dokazati ili utjerati." Temeljem rečenog, Klaić¹⁰ samo spominje kao izvedenicu riječ "nelikvidnost".

Izvan je teme ovog rada daljnja analiza narečenih pojmova.

I na tome zamagljenom vidokrugu naša pojmovna definicija glasi:

Nelikvidnost poduzetnika je nesposobnost njegove nenovčane imovine da se u relativno kratkome roku i bez gubitaka ne pretvori u gotov novac.

2.2. Različita poimanja solventnosti i insolventnosti

Za razliku od likvidnosti poduzetnika koja je određena i uvjetovana odnosima stanja i kretanja **nenovčane imovine**, solventnost je određena **tijekovima novca** i novčanih ekvivalenata. Narečeni **tijekovi postignuća su** poduzetnikovih: poslovnih, ulagateljskih i financijskih aktivnosti odnosno **poduzetničkih pothvata.**

Međutim, naša je gospodarska zbilja, nerijetko, solventnost (Solvenz – Zahlungsfähigkeit) poistovjećuje s pojmom likvidnost. I to nije točno! Evo zašto.

U tom kontekstu, Klaić ne spominje posebno riječ solventnost, već polazi od riječi "solvencija" koja znači: (solvere – riješiti, razvezati) **1. plaćevna sposobnost, aktivnost bilance nekog poduzeća.**" I dalje Klaić izvodi riječ "solventan", što znači: "... koji može platiti, platežno sposoban koji ima aktivnu bilancu", da bi završio riječju "solvirati", tj. "... isplatiti, odužiti se, namiriti, udovoljiti obvezama, izvršiti, ispuniti."¹¹

Indikativno je ovdje ukazati na dva izričaja:

- **plaćevna sposobnost i**
- **aktivna bilanca.**

Međutim, suprotno rečenom: "... solventnost se odnosi na sposobnost poduzeća da podmiri trošak kamata i da podmiruje dospjele rate vezane za dugoročno zaduživanje."¹²

Ili, za solventnost Braut¹³ kaže da je to: "... sposobnost poduzeća da u svako vrijeme udovolji svojim obvezama na vrijeme i bez gubitaka."

Prema rješenju toga pitanja usmjereni su još mnogi odgovori, od kojih naposljetku naš glasi: **Solventnost poduzetnika je njegova sposobnost da raspoloživim novcem podmiri sve svoje dospjele dugove u rokovima njihova dospjeća.**

Sljedstveno tome, nalazimo riječ "insolventcija" koja je, isto tako, latinskog podrijetla: "(in – ne + solvere – riješiti se duga, platiti)" odnosno prema Klaiću: "... nesposobnost plaćanja; obustava udovoljavanju novčanim obvezama; insolventan, ... nesposoban da plati; koji je obustavio plaćanje; insolventnost ... isto što i insolventcija."¹⁴

Prema tome, naše je motrište, **insolventnost poduzetnika je situacija u kojoj poduzetnik nije u mogućnosti da raspoloživim novcem podmiri sve svoje dospjele dugove u rokovima njihova dospjeća.**

Insolventnost, među inim, stečajni je razlog jer je riječ o: "... nesposobnosti za plaćanje i prezaduženosti."¹⁵ Dakle, poduzetnik je **pred stečajem!**

3. PRETVORBENI TIJEKOVI POSJEDOVNIH DOBARA - IMOVINE

Posjedovna dobra odnosno imovina, pod utjecajem poduzetničkih pothvata koje čini poduzetnik, bilježe određene **tijekove.**

Ukupnost poduzetničkih pothvata koje čini poduzetnik u cilju, među inim, ostvarenja poduzetničkih rezultata – dobitka (profita) mogu se motriti dvojjako, i to kao:

- **materijalni tijekovi** (tehničko motrište) i
- **vrijednosni tijekovi** (gospodarsko motrište).

¹² Navedeno djelo pod 6., str. 294.

¹³ Navedeno djelo pod 9., III. dio, str. 705.

¹⁴ Navedeno djelo pod 3., str. 595.

¹⁵ Vidović, A., Stečajni zakon, čl.4. t.2., RRiF Plus, Zagreb, kolovoz 2006., str. 2.

¹⁰ Navedeno djelo pod 3, str. 935.

¹¹ U istom djelu, str. 1250.

U oba se slučaja javljaju, s **jedne strane**, rashodi, tj. trošenje imovine, promet ili izdavanje imovine i, s **druge strane**, prihodi, tj. primanje nove imovine, utrošci, učinci, prinosi odnosno postignuće poduzetništva.

Materijalni tijek (tehničko motrište) kod proizvodnog poduzetnika bilježi svoj početak u pribavljanju od drugih – od svoje okoline – dugotrajne i kratkotrajne imovine materijalnog oblika i radnike. Ti radnici svrsishodnim upotrebljavanjem narečenih posjedovnih materijalnih dobara stvaraju nove korisne učinke: gotove proizvode ili usluge. Ti gotovi proizvodi i usluge namijenjeni su drugima i proizvodni poduzetnik ih isporučuje svojoj okolini.

Vrijednosni tijek poduzetnika započinje **novcem**. Drugim riječima, da bi uopće mogao započeti poduzetničke pothvate, poduzetnik mora raspolagati **odgovarajućom svotom novca**.

Posebno naglašavam: u pravilu, **pretvorbeni materijalni tijekovi i vrijednosni tijekovi se ne poklapaju**.

Mi ćemo se zadržati na vrijednosnom tijeku i o tome će bit riječi u daljnjem izlaganju.

Prema tome, **vrijednosno motreno**, poduzetnički pothvati temelje se na neprekidnim kružnim tijekovima posjedovnih dobara odnosno imovine u okviru **poslovnog odnosno poduzetničkog ciklusa**.

3.1. Poslovni ciklus

Što je poduzetnički odnosno poslovni ciklus?

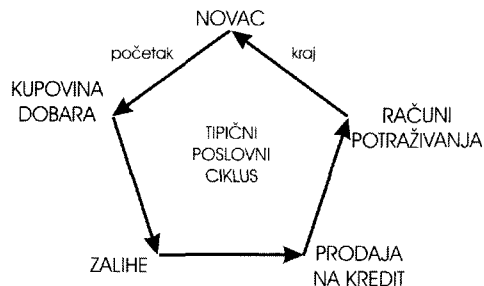
*"Poslovni ciklus subjekta /poduzetnika P.P./ jest vrijeme između nabave imovine za proces (preradu) i njihove realizacije u novac ili novčane ekvivalente. Kada redoviti poslovni ciklus subjekta nije jasno prepoznatljiv, njegovo pretpostavljeno trajanje je dvanaest mjeseci."*¹⁶

Prema tome, poduzetnički odnosno poslovni ciklus poduzetnika (Der Geschäftszyklus eines Unternehmens) je **prosječno vrijeme** koje prođe između **nabave** posjedovnih dobara i njihovih pretvorbenih tijekova **natrag u novac**. Ili, to je **pro-**

sječno vrijeme koje prođe između **novca na početku i novca na kraju poduzetničkog ciklusa**.

Isto tako, ako je poslovnom ciklusu u poduzetniku **nije** određeno trajanje, njegovo trajanje je 365 dana.

Tijek funkcioniranja tipičnoga poduzetničkog odnosno poslovnog ciklusa¹⁷ (Operating cycle) može se prikazati shematski na način kako je to učinjeno na slici 1.

Slika 1. Tipični poslovni ciklus

S tim u svezi, **što je to ciklus?**

Ciklus je kružni tijek posjedovnih dobara odnosno imovine **od novca** preko zaliha i potraživanja pa natrag do **novca**. Izrijeком **od novca do novca!**

Primjerice, poduzetnički odnosno poslovni ciklus Seacliffa Company je u 1994. godini iznosio 145 dana, a temeljio se na sljedećim izračunima:

$$\begin{aligned} & - 140 \text{ dana potrebnih za obrtanje zaliha, i} \\ & + - 41 \text{ dana potrebnih za naplatu potraživanja.} \\ & = 145 \text{ dana poslovnog ciklusa}^{18} \end{aligned}$$

Za razliku od tipičnoga poslovnog ciklusa (slika 1) pod **poslovnim ciklusom** poduzetnika koji se bavi trgovinom podrazumijeva se: *"Serije transakcija kroz koje poduzeće generira svoj prihod i svoje novčane primitke od kupaca..."*¹⁹

¹⁶ Međunarodni računovodstveni standard 1, Prezentiranje financijskih izvještaja, t. 59., st. 10493. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine br. 140, Zagreb, 23. prosinca 2006.

¹⁷ Welsch G.A., Short D.G., Fundamentals of Financial Accounting, Fifth Edition, IRWIN, Illinois, 1987., str. 110.

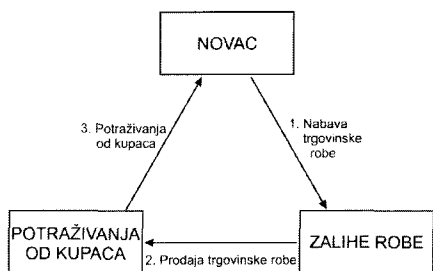
¹⁸ Meigs & Meigs, RAČUNOVODSTVO: Temelj poslovnog odlučivanja, Deveto izdanje, Naslov Izvornika – Accounting: The Basis for Business Decisions, Mate d.o.o., Zagreb, 1999., str. 943.

¹⁹ U istom djelu, str. 222.

Poduzetnički odnosno poslovni ciklus trgovinskog poduzetnika sastoji se od sljedećih osnovnih poduzetničkih pothvata odnosno transakcija:

1. Nabava trgovinske robe,
2. Prodaja trgovinske robe, i
3. Potraživanja od kupaca.

Narečeni slijed transakcija stalno se ponavlja. Isto tako i u ovom slučaju polazi se od novca i završava s novcem, na način kako je to shematski prikazano na slici 2.²⁰

Slika 2. Poslovni ciklus trgovinskog poduzetnika

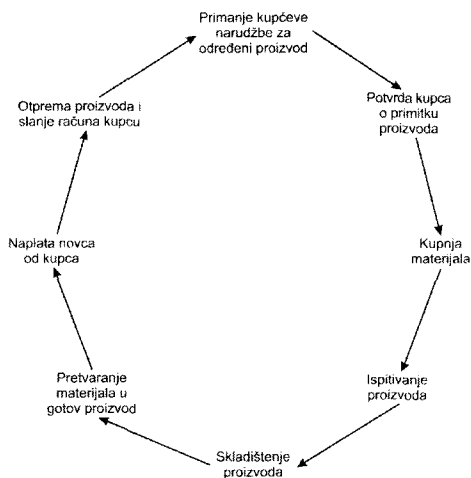
Promotrimo nekoliko **različitih motrišta** glede poduzetničkoga odnosno poslovnog ciklusa usporedbom proizvodnih i trgovinskih poduzetnika.

Proizvodni poduzetnici preoblikovanjem posjedovnih dobara (resursa) stvaraju gotove proizvode čijom prodajom zarađuju prihod. Njihov poslovni odnosno **poduzetnički ciklus je dulji** i kompleksniji nego onaj kod trgovinskog poduzetnika. Zašto? Zato što je prvi poduzetnički pothvat – transakcija – a to je nabava trgovinske robe zamjenjiva s mnogo transakcija i ulaza (inputa) koji su uključeni u proizvodnju trgovinske robe.

Trgovinski poduzetnici nabavljaju svoju zalihi robe od drugih poduzetnika. Nerijetko, ovi poduzetnici imaju velike svote novca uložene u svoju zalihi robe. Ona je, misli se na zalihi robe, najskuplja imovina koja se javlja u bilanci trgovinskih poduzetnika. Međutim, zaliha robe je relativno likvidna imovina. Za razliku od proizvodnog poduzetnika, **poduzetnički ciklus je kraći**.

Poslovni ciklus društva, prikazan na slici 3., odnosi se na slijed većine aktivnosti odnosno

poduzetničkih pothvata za tipično proizvođačko društvo.²¹ Svrha je ovakvog načina prikazivanja poslovnog ciklusa kako bi se odredilo **kada i u kojem računovodstvenom razdoblju** treba priznati prihod? Poznato je, s računovodstvenog motrišta, **da se prihod poduzetnika priznaje u jednoj točki** ovoga poslovnog odnosno poduzetničkog ciklusa. Procjenjivanje koje se ovdje primjenjuje, uvažava kriterij objektivnosti.

Slika 3. Poslovni ciklus društva

Zapravo, **prihod se priznaje** odnosno bilancira kada je povećanje budućih gospodarskih koristi povezano s povećanjem imovine ili smanjenjem dugova pod uvjetom da se ovo **može pouzdano procijeniti**.

3.2. Pretvorbeni tijekovi zaliha

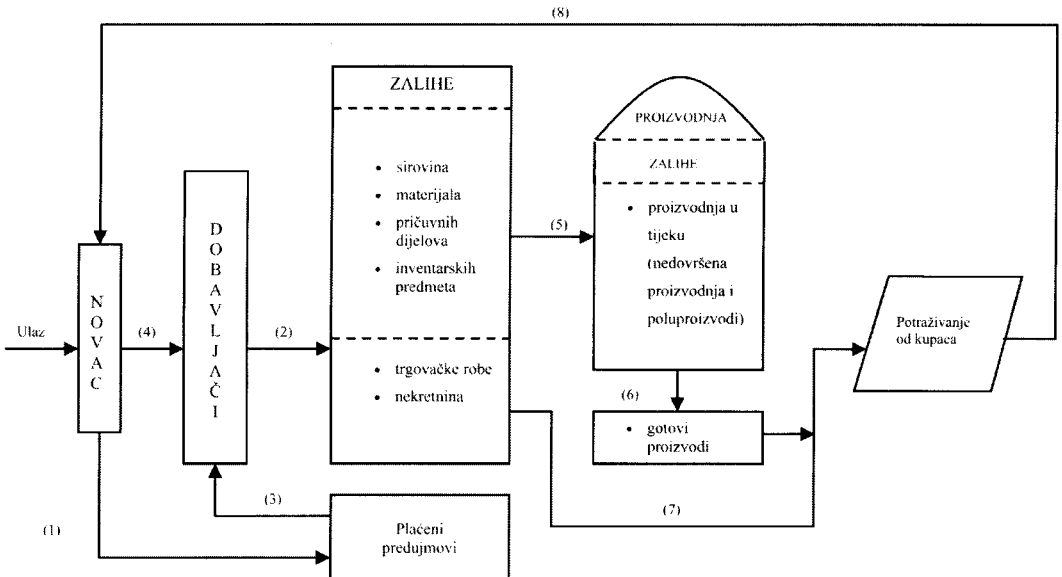
Zalihe su nerijetko najveće bilančno počelo kratkotrajne imovine poduzetnika. Stoga za ravnateljstvo (menadžment) poduzetnika, kojem su na upravljanje povjerene zalihe, od posebne je važnosti odgovor na krucijalno pitanje: **Kolike bi zalihe poduzetnik trebao imati?** Odgovor na ovo pitanje uvjetovan je mnogim čimbenicima, primjerice: priroda poduzetništva, organizacijsko ustrojstvo poduzetnika, fizičke i vrijednosne karakteristike zaliha, pouzdanost dobavljača zaliha i sl.

²⁰ U istom djelu.

²¹ Više o tome vidjeti navedeno djelo pod 6., str. 9.

U cilju minimiziranja stanja zaliha sirovina, materijala, proizvodnje u tijeku, poluproizvoda i gotovih proizvoda, mnogi proizvodni poduzetnici uvode Just-in-time (JIT) sustav zaliha. Sustav se upravo temelji na pravovremenoj nabavi sirovina u procesu proizvodnje i završetku proizvodnje **upravo na vrijeme** u cilju izvršenja postojećih narudžbi gotovih proizvoda.

Zalihe koje poduzetnik drži na skladištu u biti predstavljaju **zamrznutu imovinu** odnosno novac. Posebice ako su zalihe nabavljene od dobavljača i ujedno plaćene. Stoga je posebne važnosti za ravnateljstvo (menadžment) poduzetnika da ih što prije uključi u pretvorbene tijekove na način kako je to shematski prikazano na slici 4.

Slika 4. Pretvorbene tijekove zaliha

Iz prikazane sheme²² (slika 4) može se zaključiti da je riječ o sljedećim **tijekovima troškova zaliha** (troškovima kupnje, troškovima konverzije i ostalim troškovima) – u ozračju povijesnog troška – odnosno pretvorbenim tijekovima zaliha:

1. odljev novca – poslovna aktivnost, plaćeni predujmovi dobavljačima za nabavu zaliha – ulaganje u proces nabave zaliha – procesa nabave;

2. proces nabave zaliha je završen – nabavljene zalihe dovode se na sadašnju lokaciju – skladište i u sadašnje stanje – prihod procesa nabave.

Početak tijeka troška nabave – povijesnog troška (nabavne cijene). Ulaz (input) u pretvorbene tijekove zaliha – troškovi kupnje;

3. obračun plaćenih predujmova dobavljačima – poslije isporuke nabavljenih zaliha i u novčanim svotama ti zaliha;

4. odljev novca – poslovna aktivnost, plaćanje dobavljačima dospjelih dugova;

5. utrošak: sirovina, materijala, pričuvnih dijelova i inventarskih predmeta u proces proizvodnje;

6. proces proizvodnje je završen – proizvedeni gotovi proizvodi dovode se na sadašnju lokaciju – skladište i u sadašnje stanje. Završetak tijeka troška nabave – povijesnog troška (nabavne cijene) – uz povećanje za troškove konverzije i ostale troškove;

²² Proklin P., Zalihe sirovina, materijala, pričuvnih dijelova i sitnog inventara (razred 3), u knjizi (skupina autora), Poduzetničko računovodstvo, III. izmijenjeno izdanje, Teb-poslovno savjetovanje d.o.o. Zagreb, Zagreb, 1999., str. 190.

7. prodaja: gotovih proizvoda, trgovačke robe i nekretnina;

8. priljev novca – poslovna aktivnost, naplaćena potraživanja od kupaca.

Poduzetnički pothvati prezentirani u pretvorbenim tijekovima zaliha (točke 1, 3, 4 i 8) izravno utječu na **solventnost** poduzetnika dok, poduzetnički pothvati (točke 2,5,6 i 7) izravno utječu na **likvidnost** poduzetnika. Međutim, postoji opća povezanost između likvidnosti i solventnosti i/ili nelikvidnosti i nesolventnosti.

Poduzetnik koji je odredio poslovni ciklus jednogodišnjem razdoblju koje je jednako kalendar-skoj godini, tj. 360 dana a zalihe sirovina, primjerice, vežu se 30 dana, godišnji koeficijent obrtanja zaliha je $12 (360 : 30 = 12)$. Drugo je pitanje kako je s ostalim oblicima zaliha glede njihova vremenskog vezivanja u pretvorbenim tijekovima. Poglavitom, koeficijent obrtanja zaliha veoma je važan pri procjenjivanju likvidnosti i solventnosti odnosno nelikvidnosti i nesolventnosti poduzetnika.

4. ANALIZA LIKVIDNOSTI PODUZETNIKA

Pri analizi likvidnosti poduzetnika postoje dva pristupa, i to:

- **statička likvidnost** (bilančna likvidnost), i
- **dinamička likvidnost.**

Statička likvidnost prikazuje likvidnost poduzetnika određenog momenta i temelji se na **najvažnijem** računovodstvenom izvješću, tj. bilanci. Pod **statičkim** shvaćanjem **likvidnosti poduzetnika** podrazumijeva se bilančno stanje u kojem su dugovi prema kratkoročnim izvorima imovine u potpunosti prikriveni slobodnom kratkotrajnom imovinom. To znači da poduzetnik raspolaze s toliko slobodne kratkotrajne imovine kojom se mogu podmiriti kratkoročno (do jedne godine) dospjeli dugovi.

Međutim, "*Nedostatak je ovoga gledišta likvidnosti u tome što poduzeće može po bilanci biti likvidno, a u stvari da bude nelikvidno, jer se angažiralo u visoke obveze koje još nisu proknjižene. I obratno, bilanca može pokazivati nelikvidnost koja može već sljedećih dana nestati ulaskom nekih plaćanja koja u bilanci nisu mogla biti iskazana.*"²³

Zbog toga se nameće potreba **analize dinamičke likvidnosti** poduzetnika.

Dinamička likvidnost pretpostavlja gospodarsku slobodu poduzetnika – u upravljanju i raspolaganju posjedovnim dobrima (resursima) – odnosno njihovu **trajnu likvidnost**. Nju treba osigurati ne samo kratkoročnim, već i dugoročnim poduzetničkim odlukama. U tom smislu: "*Sposobnost raspolaganja sredstvima, tj. likvidnost je određena količinom raspoloživih sredstava izraženih u novcu, stupnjem unovčivosti i brzinom cirkuliranja sredstava s jedne strane, te visinom i rokovima dospjeća obveza poduzeća, s druge strane.*"²⁴

Zašto je tomu tako – pojasnit će se tijekom kasnijeg izlaganja.

4.1. Analiza obrtanja imovine

U analizi obrtanja imovine poduzetnika – od novčanog oblika, materijalnog oblika, pa putem prodaje ponovno u novčani oblik – kao mjerilo likvidnosti pa i procjene pojedinih dijelova imovine poduzetnika, može se izraziti na dva načina, i to:

- **koeficijent obrtanja (Ko), i**
- **vrijeme prosječnog trajanja obrtanja (Vpo) odnosno dani vezivanja.**

Pod pojmom **obrtanja imovine** podrazumijevamo **odnos**, u kojem jedna veličina predstavlja **neko kretanje** (izlaz, utrošak, promet), a druga **neko stanje** (imovine).²⁵

Dovodenjem u odnos tih dviju veličina, **saznajemo iz rezultata** (koeficijenta), **koliko puta ili kako često** su se posjedovna dobra odnosno imovina okrenula, ili koliko je obrta u određenom vremenskom razdoblju učinila.²⁶

Najčešći pokazatelji likvidnosti, odnosno učinkovitosti korištenja imovine poduzetnika su:

- koeficijent obrtanja **dugotrajne imovine**,
- koeficijent obrtanja **kratkotrajne imovine**,
- koeficijent obrtanja **zaliha**,
- koeficijent obrtanja **sirovina i materijala**,
- koeficijent obrtanja **proizvodnje u tijeku**,

²⁴ U istom djelu, str. 641.

²⁵ Krajčević, F., ANALIZA POSLOVANJA organizacije udruženog rada, Informator, Zagreb, 1975., str. 180.

²⁶ U istom djelu, str. 180-181.

²³ Navedeno djelo pod 13., str. 676.

- koeficijent obrtanja **poluproizvoda**,
- koeficijent obrtanja **gotovih proizvoda**,
- koeficijent obrtanja **trgovačke robe**,
- koeficijent obrtanja **potraživanja od kupaca**,
- koeficijent obrtanja **dugova prema dobavljačima**,
- koeficijent obrtanja **ostale imovine**,
- koeficijent obrtanja **ukupne imovine**.

Najbolje mjerilo za analizu dinamike imovine odnosno **analizu obrtanja imovine** jest njezin **promet** koji stavljamo u odnos sa **stanjem** odnosno s vrijednosti te imovine, a postignuće tog odnosa je **koeficijent obrtanja (Ko)**.

U tom ozračju, općenito, **izračun** koeficijenta obrtanja glasi:

$$Ko = \frac{Pr}{St},$$

gdje je:

Ko = koeficijent obrtanja

Pr = promet

St = stanje

odnosno:

$$Ko = \frac{Pr}{Prs},$$

gdje je:

Prs = prosječno stanje.

Mi ćemo se, poglavito zadržati na poimanju: **prometa** i stanja odnosno **prosječnog stanja**. Nešto više poteškoća zadaje pitanje: **što je to promet i kako utvrditi promet?**

Općenito, **širi pojam je kretanje**, koji uključuje: izlaz, utrošak, promet.

S knjigovodstveno-računovodstvenog motrišta, **promet treba uzimati na** – u pravilu – **potražnoj strani knjigovodstvenog računa**. Međutim, treba uvažiti i **neke izuzetke**. To znači da podatke odnosno računovodstvene informacije o prometu pojedinih dijelova imovine, koji su predmet gospodarske analize obrtanja, možemo koristiti iz bruto bilance odnosno njezine **prometne bilance**.

Što je za nas ovdje posebno zanimljivo? **Koji** promet treba uzeti kod izračuna koeficijenta obrtanja? **Rješenje nalazimo** u Tablici 1.

Tablica 1. Promet knjigovodstvenih računa koji se koristi kod izračuna koeficijenta obrtanja

Naimenovanje	Promet	
	Duguje	Potražuje
1	2	3
- dugotrajna imovina		
(akumulirana amortizacija)		x
- kratkotrajna imovina		x
- zalihe		x
- sirovine i materijal		x
- proizvodnja u tijeku		x
- poluproizvodi		x
- gotovi proizvodi		x
- trgovačka roba		x
- potraživanja od kupaca	x	
- dugovi prema dobavljačima		x
- ostala imovina		x
- ukupna imovina		x

Ne pretendiramo na iscrpnost. Međutim, **što je stanje?**

Općenito, stanje je ukupnost okolnosti, prilika, datosti, podataka ili informacija koje se uzimaju u obzir pri utvrđivanju nekog stanja. Preciznije, stanje je: "...oblik u kojem se što nalazi..."²⁷

U tom ozračju, s knjigovodstveno-računovodstvenoga motrišta stanje je **ostatak, jednačak** (saldo) imovine poduzetnika prikazane u Tablici 1.

Međutim, **izračun** stanja odnosno prosječnog stanja neke imovine poduzetnika uvažava dva pristupa:

- **ako je stanje** u tijeku vremenskog razdoblja – primjerice godine – **podjednako**,
- **ako se stanje** u tijeku vremenskog razdoblja – primjerice godine – **razlikuje**.

Primjerice, ako je stanje zaliha materijala na skladištu **podjednako** – u tijeku godine – izračun prosječnog stanja relativno je jednostavan. Međutim, to izračunavanje prosjeka, u slučaju da se mjesečna stanja zaliha u tijeku godine vrlo razlikuju, neće biti točno.

No, pođimo redom!

²⁷ Hrvatski enciklopedijski rječnik, Novi Liber, Zagreb, 2002., str. 1232.

4.2. Izračun koeficijenta obrtanja - općenito

Izračun koeficijenta obrtanja – općenito uvažava sljedeći zakonomjerni tijek:

- **izračun prosječnog stanja** ako je stanje u tijeku godine **podjednako**,
- **izračun prosječnog stanja** ako se stanje u tijeku godine **razlikuje**,
- **izračun – vrijeme** prosječnog trajanja obrtanja – općenito
- **izračun koeficijenta obrtanja** – općenito.

Pogledajmo sada narečene izračune.

Izračun prosječnog stanja ako je stanje u tijeku godine podjednako

$$Prs = \frac{Ps + Ks}{2},$$

gdje je:

Ps = početno stanje

Ks = konačno stanje

Izračun prosječnog stanja ako se stanje u tijeku godine razlikuje

$$Prs = \frac{\frac{1}{2}ps + Zms + \frac{1}{2}ks}{Brmj},$$

gdje je:

Prs = prosječno stanje s različitim mjesečnim stanjima

$\frac{1}{2}ps$ = $\frac{1}{2}$ početnog stanja

Zms = zbroj mjesečnih stanja između početnog stanja i konačnog stanja

$\frac{1}{2}ks$ = $\frac{1}{2}$ konačnog stanja

Brmj = broj mjeseci koji se obračunava

Izračun – vrijeme prosječnog trajanja obrtanja – općenito

$$Vpo = \frac{Bd}{Ko},$$

gdje je:

Vpo = vrijeme prosječnog trajanja obrtanja

Bd = broj dana (za godinu od 365 dana odnosno 366 dana)

ili

$$Vpo = \frac{St}{Pr} \times Bd$$

ili

$$Vpo = \frac{St \times Bd}{Pr},$$

Izračun koeficijenta obrtanja - općenito

$$Ko = \frac{Pr}{St},$$

gdje je:

Ko = koeficijent obrtanja

Pr = promet

St = stanje

odnosno:

$$Ko = \frac{Pr}{Prs},$$

gdje je:

Prs = prosječno stanje

4.3. Analiza statike i dinamike imovine

U našoj analizi statike i dinamike imovine, mi ćemo se, među inim, ograničiti na analizu zaliha materijala.

No, pođimo redom.

Izračun prosječnog stanja ako je stanje u tijeku godine podjednako (Prs), koeficijenta obrtanja (Ko) i vrijeme prosječnog trajanja obrtanja (Vpo).

Na temelju podataka i računovodstvenih informacija iz financijsko-računovodstvenih izvješća poduzetnika Slavonija d.d. Osijek, **obavlja se analiza statike i dinamike kratkotrajne imovine – ispitivanje iskorištenosti ulaganja – zaliha materijala na temelju zabilježenog stanja početkom godine od kn 50.000,00 i stanja krajem godine od kn 40.000,00 (godina nije prestupna), uz mjesečna stanja zaliha materijala koja su tijekom**

godine podjednaka i ukupni **godišnji promet** od 240.000,00.

Treba izračunati:

- prosječno stanje (Prs)
- koeficijent obrtanja (Ko)
- vrijeme prosječnog trajanja obrtanja (Vpo)

Prema tome, **izračun** glasi:

$$1. a, Prs = \frac{Ps + Ks}{2},$$

gdje je:

Prs = prosječno stanje

Ps = početno stanje

Ks = konačno stanje

$$Prs = \frac{50.000,00 + 40.000,00}{2}$$

$$Prs = \frac{90.000,00}{2}$$

$$Prs = 45.000,00.$$

$$b \quad Ko = \frac{Pr}{Prs},$$

gdje je:

Ko = koeficijent obrtanja

Pr = promet

$$Ko = \frac{240.000,00}{45.000,00}$$

$$Ko = 5,3.$$

$$c \quad Vpo = \frac{Bd}{Ko},$$

gdje je:

Vpo = vrijeme prosječnog trajanja obrtanja

Bd = broj dana

$$Vpo = \frac{365}{5,3}$$

$$Vpo = 68,8 \text{ odnosno}$$

$$Vpo = 68 \text{ dana}$$

ili

$$Vpo = \frac{Prs * Bd}{Pr}$$

$$Vpo = \frac{45.000,00}{240.000,00} * 365$$

$$Vpo = 0,1875 * 365$$

$$Vpo = 68,4 \text{ odnosno}$$

$$Vpo = 68 \text{ dana}$$

ili

$$Vpo = \frac{Prs * Bd}{Pr}$$

$$Vpo = \frac{45.000,00 * 365}{240.000,00}$$

$$Vpo = \frac{16.425.000,00}{240.000,00}$$

$$Vpo = 68,4$$

$$Vpo = 68 \text{ dana.}$$

Izračun prosječnog stanja ako se stanje u tijeku godine razlikuje (Prs), koeficijent obrtanja (Ko) i vrijeme prosječnog trajanja obrtanja (Vpo)

Poduzetnik Slavonija d.d. Osijek, **obavlja se analiza statike i dinamike kratkotrajne imovine** – ispitivanje iskorištenosti ulaganja – zaliha materijala (**istih**) samo na temelju zabilježenog stanja početkom godine i prometa na kraju svakog mjeseca (ulaz i izlaz), prikazanog u godišnjem izvješću sljedećeg ustrojstva – Tablica 2.

Godina nije prestupna.

Treba izračunati:

- prosječno stanje (Prs)
- koeficijent obrtanja (Ko)
- vrijeme prosječnog trajanja obrtanja (Vpo).

Tablica 2. Promet zaliha materijala tijekom godine

Nadnevak	Ulaz	Izlaz	Stanje
1. I. 20...	50.000,00		50.000,00
31. I. 20...	10.000,00	20.000,00	40.000,00
28. II. 20...	-	30.000,00	10.000,00
31. III. 20...	60.000,00	10.000,00	60.000,00

30.IV.20...		40.000,00	20.000,00
31.V.20...	30.000,00	20.000,00	30.000,00
30.VI. 20...	40.000,00	10.000,00	60.000,00
31.VII. 20...	-	20.000,00	40.000,00
31. VIII. 20...	20.000,00	10.000,00	50.000,00
30. IX. 20...	10.000,00	30.000,00	30.000,00
31.X. 20...	40.000,00	20.000,00	50.000,00
30.XI. 20...	20.000,00	10.000,00	60.000,00
31. XII. 20...	-	20.000,00	40.000,00
	280.000,00	240.000,00	40.000,00

$$V_{po} = \frac{41.250,00}{24.000,00} * 365$$

$$V_{po} = 0,171875 * 365$$

$$V_{po} = 62,73 \text{ odnosno}$$

$$V_{po} = 63 \text{ dana}$$

ili

$$V_{po} = \frac{Prs * Bd}{Pr}$$

$$V_{po} = \frac{41.250,00 * 356}{240.000,00}$$

$$V_{po} = \frac{15.056.250,00}{240.000,00}$$

$$V_{po} = 62,73 \text{ odnosno}$$

$$V_{po} = 63 \text{ dana.}$$

2. Izračun prosječnog stanja: ako se stanje u tijeku godine razlikuje

$$a \quad Prs = \frac{\frac{1}{2}Ps + Zms + \frac{1}{2}ks}{Brmj}$$

$$Prs = \frac{25.000,00 + 450.000,00 + 20.000,00}{12}$$

$$Prs = \frac{495.000,00}{12}$$

$$Prs = 41.250.$$

b Koeficijent obrtanja:

$$Ko = \frac{Pr}{St}$$

$$Ko = \frac{240.000,00}{41.250}$$

$$Ko = 5,8181$$

$$Ko = 5,8.$$

$$c \quad V_{po} = \frac{Bd}{Ko}$$

$$V_{po} = \frac{365}{5,82}$$

$$V_{po} = 62,7 \text{ odnosno}$$

$$V_{po} = 63 \text{ dana}$$

ili

$$V_{po} = \frac{Prs}{Pr} * Bd$$

Usporedimo izračunska postignuća - rješenja

Naimenovanje	Rješenje pod 1	Rješenje pod 2
- prosječno stanje (Prs)	45.000,00	41.250,00
- koeficijent obrtanja (Ko)	5,3	5,8
- vrijeme prosječnog trajanja obrtanja (Vpo)	68 dana	63 dana

S motrišta **pouzdanosti** informacijske podloge za donošenje poduzetničkih odluka od strane ravnateljstva (menadžmenta) poduzetnika, **pouzdanost je:**

Rješenje pod 2.

Zašto? Odgovor: **Zbog pravilnog izračuna prosječnog stanja jer su stanja u tijeku godine različita.**

4.4. Pojavni oblici likvidnosti

Osnovni pojavni oblici likvidnosti poduzetnika su:

- likvidnost,
- granična likvidnost, i
- nelikvidnost.²⁸

²⁸ Navedeno djelo pod 9., III. dio, str. 642.

U cilju bolje preglednosti, prema istom autoru, ova se podjela može prikazati shematski na način kako je to učinjeno na slici 5.²⁹ Naglasak je na **statičkoj likvidnosti** poduzetnika, pri čemu se u postupku analize koristi **bilanca** poduzetnika.

LIKVIDNOST	- pretjerana - optimalna - nedovoljna
GRANIČNA LIKVIDNOST	
NELIKVIDNOST	- zastoji u plaćanju - tehnička insolventcija - prezaduženost

Slika 5. Pojavni oblici likvidnosti

Pretjerana likvidnost je stanje poduzetništva u kojem slobodna kratkotrajna imovina **iznosi nepotrebno više** nego što je potrebno za održavanje optimalne (normalne) likvidnosti. U tom smislu, možda bi svako ravnateljstvo (management) poduzetnika priželjkivalo ovakvo stanje pretjerane likvidnosti. Međutim, poduzetnička zbilja pod pretjeranom likvidnošću podrazumijeva držanje velikih svota kratkotrajne imovine koja nije pretvorena u novac ili prikazana u potraživanjima od kupaca ili u zalihama. Takvo stanje utječe na **usporavanje obrtanja** posjedovnih dobara odnosno imovine, što ima za posljedicu **smanjenje učinkovitosti poduzetništva**. Stoga, za ravnateljstvo (management) poduzetnika i za njegovo učinkovito korištenje pojedinih resursa pretjerana likvidnost nije poželjna. **Usporavanje obrtanja** odnosno pretvorbenih tijekova imovine utječe i na **smanjenje rentabilnosti** poduzetništva.

Optimalna likvidnost je takva financijska situacija odnosno stanje poduzetništva u kojem slobodna kratkotrajna imovina iznosi upravo toliko koliko je potrebno da se najbolje iskoristi narečena imovina. Bjelodano, **optimalna likvidnost je stanje u kojem u poduzetništvu treba težiti**. Optimalno likvidan poduzetnik ostvaruje i optimalnu rentabilnost.

Nedovoljna likvidnost je takvo stanje poduzetništva gdje je koeficijent likvidnosti, sa stajališta statičkog motrišta, veći od 1, ali nisu isključeni utjecaji **rizika** koji se pojavljuju u poduzetništvu.

To praktično znači, **da naplata slobodne kratkotrajne imovine** u aktivi bilance **nije potpuno usklađena** s dospijućem kratkoročnih dugova u pasivi bilance. Posljedica takvog stanja uvjetuje određene poteškoće u plaćanju dospjelih dugova.

Granična likvidnost predstavlja **izjednačen odnos** slobodne kratkotrajne imovine i kratkoročnih izvora imovine poduzetnika. U tom slučaju koeficijent likvidnosti je 1. međutim, poduzetnik koji se nalazi u graničnoj likvidnosti **neće moći** svoje dugove podmirivati na vrijeme. Zašto? Neka slobodna kratkotrajna imovina **neće biti** unovčena. To se posebice odnosi na imovinu na kojoj se treba obaviti **vrijednosno usklađenje**. Npr. neplativa potraživanja, procjenjivanje zalih na fer vrijednost, gubitak na zalihama robe zbog kvara, kala i sl. Poduzetnik s graničnom likvidnošću, za razliku od poduzetnika s nedovoljnom likvidnošću još više će zapadati u nemogućnost **pravovremenog plaćanja** dospjelih dugova.

Nelikvidnost je stanje u kojem je slobodna kratkotrajna imovina **manja** od dugova prema kratkoročnim iznosima narečene imovine.

Zastoj u plaćanju najblaži je oblik nelikvidnosti. Njega karakteriziraju **povremene poteškoće** u plaćanju kratkoročnih dugova.

Tehnička insolventcija je teži oblik nelikvidnosti **poduzetnika**. Međutim, poduzetnik **još uvijek funkcionira**. S motrišta njegove bilance, ukupna imovina u aktivi je veća od izvora imovine u pasivi (imovina > dugovi). Poduzetnik koji se nalazi u fazi tehničke insolventcije u pravilu **ne plaća na vrijeme** svoje dospjele dugove. Zbog neredovitosti plaćanja dospjelih dugova, poduzetnik biva tužen, plaća zatezne kamate i visoke parnične troškove. Povjerenje dobavljača u poduzetnika slabi, a on gubi i kreditnu sposobnost. Dolazi do zastoja u nabavi. Na ravnateljstvu (managementu) je da određenim gospodarskim mjerama odnosno poduzetničkim pothvatima spasi poduzetnika od posljednje faze nelikvidnosti, tj. **prezaduženosti** odnosno stvarne insolventcije.

Prezaduženost je takav oblik nelikvidnosti u kojem, s motrišta bilance, **poduzetnik je pasivan** (imovina < dugovi). Poduzetnik ima više dugova nego što iznosi imovina. U tom slučaju, **ravnateljstvo** (management) poduzetnika – kojem su povjereni posjedovna dobra (resursi) da ih učinkovito koristi – treba razmišljati o prinudnom poravnanju odnosno stečaju:

²⁹ U istom djelu, str. 642-644.

5. ANALIZA SOLVENTNOSTI PODUZETNIKA

Već smo definirali, **pod solventnosti poduzetnika** podrazumijevamo njegovu sposobnost da raspoloživim novcem podmiri sve svoje dospjele dugove u rokovima njihova dospijeaća.

Kada je riječ o **ocjeni kratkoročne solventnosti poduzetnika**, ključni pokazatelj (indikator) kratkoročne solventnosti je **odnos** između poduzetnikova novca i dospjelih dugova za plaćanje.³⁰

U tom ozračju, temeljna matematička paradigma za **solventnost poduzetnika** glasi:

$$Psn + Np - Dd \geq 0,$$

pri čemu znači:

Psn = početno stanje novca

Np = novčani priljevi

Dd = dospjeli dugovi

Prema tome, kada je novčana razlika – uvjetno rečeno – **jednak nuli (0) poduzetnik je solventan**, što će reći, da raspoloživim novcem može platiti dospelje dugove. Štoviše, ako je novčana razlika veća od nule (0), poduzetnik je **optimalno solventan**.

5.1. Novčana točka pokrića

Poduzetnički odnosno poslovni ciklus, kako smo već iznijeli, **prosječno je vrijeme** koje prođe između **nabave** posjedovnih dobara i njihovih pretvorbenih tijekova **natrag u novac**. Ili, to je **prosječno vrijeme** koje prođe između **novca na početku i novca na kraju poduzetničkog ciklusa**, koji u našem slučaju iznosi 365 dana.

Jedan od **važnih poučaka** za poboljšanje solventnosti poduzetnika je u primjeni **novčane točke pokrića**, prikazane na slici 6. Ona je (misli se na novčanu točku pokrića) od posebne važnosti za ravnateljstvo (management) poduzetnika u donošenju poduzetničkih odluka glede novca i novčanih ekvivalenata odnosno poduzetnikove odluke. **Novčana točka pokrića** može biti **dnevno izvješće**, pod uvjetom da postoji **potpuna ažurnost** knjigovodstva, računovodstva i financijske funkcije poduzetnika.

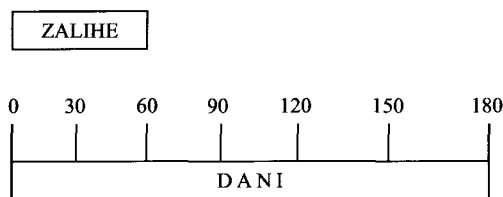
Riječ je o tome, da se, poglavito, **izračuna vrijeme prosječnog trajanja obrtanja** (V_{po}) odnosno **dani vezivanja** posjedovnih dobara koja

su predmet analize novčane točke pokrića, a prema poznatoj matematičkoj paradigmi:

$$V_{po} = \frac{Bd}{Ko}.$$

Tako izračunani dani vezivanja: zaliha, dobavljača i kupaca prikazani su na slici 6.

Dani vezivanja

Dani vezivanja

Dani vezivanja

Slika 6. Novčana točka pokrića

Izračun novčane točke pokrića, u našem slučaju, temelji se na sljedećoj formuli:

$$Ntp = V_{poz} + V_{pok} - V_{pod},$$

pri čemu znači:

Ntp = Novčana točka pokrića

V_{poz} = Dani vezivanja zaliha

V_{pok} = Dani vezivanja kupaca

V_{pod} = Dani vezivanja dobavljača.

Prema tome, u našem slučaju:

$$Ntp = 60 + 180 - 30$$

$$Ntp = 230 \text{ dana.}$$

Nastala razlika, koja u novčanoj točki pokrića iznosi 230 dana, mora biti novčano podupirana (financirana). **Temeljni zahtjev** je na ravnateljstvu da novčanu točku pokrića od 230 dana skрати.

³⁰ Više o tome vidjeti navedeno djelo pod 18., str. 28.

ZAKLJUČAK

Likvidnost i solventnost poduzetnika **međusobno** su uvjetovane i povezane.

Likvidnost poduzetnika je sposobnost njegove nenovčane imovine da se u relativno kratkom roku i bez gubitaka pretvori u gotov novac.

Solventnost poduzetnika je njegova sposobnost da raspoloživim novcem podmiri sve svoje dospjele dugove u rokovima njihova dospjeća.

U svom poduzetništvu poduzetnik treba održavati **optimalnu** likvidnost i optimalnu solventnost.

Optimalna likvidnost je takva financijska situacija odnosno stanje poduzetništva u kojem

slobodna kratkotrajna imovina iznosi upravo toliko koliko je potrebno da se najbolje iskoristi narečena imovina.

Optimalna solventnost je takva financijska situacija odnosno stanje poduzetništva u kojem poduzetnik ima dovoljno novca da u rokovima dospjeća plaća sve svoje dugove i povrh toga raspolaže viškom novca u visini sigurnosne pričuve.

Stanje **optimalne likvidnosti i optimalne solventnosti** poduzetnika rezultira najpovoljnijim utjecajem na poslovni odnosno poduzetnički rezultat.

U cilju **optimalizacije likvidnosti i solventnosti poduzetnika** potrebno potpuno funkcioniranje poduzetnika na **sustavno-holističkoj paradigmi**.

LITERATURA

1. Gerstner, P., Analiza bilance, Berlin, na Uskrs 1933.
2. Proklin, P., Hrvatski računovodstveni jezik – čežnja ili potreba, Hrvatski odbor za računovodstvo i računovodstvene standarde, RAČUNOVODSTVO, FINANCIJSKO IZVJEŠĆIVANJE, REVIZIJA, POREZI, TRŽIŠTE KAPITALA PREMA NOVIM RJEŠENJIMA OD 1.1.1999. GODINE, Zagreb, 1999.
3. Klaić, B., Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod MH Zagreb, 1978.
4. Anthony R., Reece J. RAČUNOVODSTVO Financijsko i upravljačko računovodstvo, Naslov izvornika ACCOUNTING PRINCIPLES, RRiF Plus, Zagreb, 2004.
5. Kohn F., Trgovački i pravni leksikon, Tisak građanske tiskare k.d. u Osijeku, 1937.
6. Ekonomski leksikon, Leksikografski zavod "Miroslav Krleža" i Masmedia, Zagreb, 1995.
7. Braut R., Ekonomska analiza poslovanja poduzeća, I., II. i III. dio, skripta, Visoka privredna škola u Zagrebu, Zagreb, 1967.
8. Lončarević B., Švaljek S., Faber Ž., Njemačko-hrvatski ekonomski rječnik, Wirtschaftswörterbuch Deutsch-Kroatisch, Faber & Zgombić Plus, Zagreb, 2000.
9. Vidović, A., Stečajni zakon, RRiF Plus, Zagreb, kolovoz 2006.
10. Međunarodni računovodstveni standard 1, Prezentiranje financijskih izvještaja, Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine br. 140, Zagreb, 23. prosinca 2006.
11. Welsch G.A., Short D.G., Fundamentals of Financial Accounting, Fifth Edition, IRWIN, Illinois, 1987.
12. International Financial Reporting Standards, IFRS Englisch-Deutsch, IDW, Düsseldorf, 2005.
13. Meigs & Meigs, RAČUNOVODSTVO: Temelj poslovnog odlučivanja, Deveto izdanje, Naslov Izvornika – Accounting: The Basis for Business Decisions, Mate d.o.o., Zagreb, 1999.
14. Proklin P., Zalihe sirovina, materijala, pričuvnih dijelova i sitnog inventara (razred 3), u knjizi (skupina autora), Poduzetničko računovodstvo, III. izmijenjeno izdanje, Teb-poslovno savjetovanje d.o.o. Zagreb, Zagreb, 1999.
15. Krajčević, F., ANALIZA POSLOVANJA organizacije udruženog rada, Informator, Zagreb, 1975.
16. Hrvatski enciklopedijski rječnik, Novi Liber, Zagreb, 2002.
17. Proklin, P., Računovodstvo i gospodarska analiza u teoriji i praksi, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2006.
18. Proklin P., Analiza kapaciteta cestovnog putničkog prometa, Privreda – časopis za privredna pitanja Slavonije i Baranje, br. 7/71, Osijek 1971.

19. Proklin P. Analiza iskorištenja kapaciteta strojeva kao faktora proizvodnosti rada, Informator, br. 2397., Informator Zagreb, 26. veljače 1977.

20. Proklin P., Analiza amortizacije i revalorizacije osnovnih sredstava, Informator, br. 2611., Informator Zagreb, 17. ožujka 1979.

21. Krajčević F., Gegenstand und Problematik der angewandten Betriebsanalyse, Zeitschrift für Betriebswirtschaft, Nr. 5., Wiesbaden, Mai 1961.

Petar Proklin, Ph. D., Marina Proklin, M. Sc.

LIQUIDITY AND SOLVENCY OF ENTREPRENEUR AS SUPPORT TO BUSINESS EXCELLENCE

Summary

There is no decision of an entrepreneur that does not simultaneously touch the question of his liquidity and solvency either in positive or negative sense. In the same manner, each decision that decreases or increases liquidity and solvency has the consequence of certain effect on the total business activity.

Liquidity of an entrepreneur is ability of his financial assets to be transformed in cash in relatively short time and without loss.

Solvency of an entrepreneur is his ability to pay off in ready money all his matured debts in due time.

Key words: analysis, liquidity, insolvency, solvency entrepreneur, turnover, coefficient, coverage money point